

VERSLAG van de digitale bijeenkomst van de Statencommissie Milieu en Mobiliteit van 8 april 2020 inzake de Statenbrief korte termijn beheersmaatregelen OV en regiotaxi in verband met Corona-crisis

Voorzitter:

mw. A.C. Boelhouwer

Aanwezige woordvoerders:

A.J. Schaddelee (gedeputeerde), S.A. Berlijn (FvD), mw. F. Demir (DENK), H. van Déun (PVV), A. Donker (SGP), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. drs. J.P. d'Hondt (PvdA), drs. B.C. de Jager (VVD), ing. D.A. Oude Wesselink (GroenLinks), mw. A.M. Poppe (SP), E. Strandstra LLB (PvdD), mw. L.E. Veen (D66), W. Wijntjes (CDA), ing. H.I. Wolting (ChristenUnie)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R.J. Poort (adjunct-griffier), W. Voorneman-Rikkers (verslag)

1. OPENING

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Zij licht vervolgens de spelregels toe. In eerste termijn zal gedeputeerde Schaddelee de vooraf ingediende vragen beantwoorden.

2. Statenbrief korte termijn beheersmaatregelen OV en regiotaxi in verband met Corona-crisis

Vooraf ingediende vragen

PvdA

Ik vroeg mij af of de beschikbare pool aan chauffeurs op dit moment nog groter is dan het reizigersaanbod. Met andere woorden: zitten chauffeurs nu thuis omdat er geen werk voor ze is, of zijn er veel ziek, zodat er alleen genoeg fitte chauffeurs zijn voor de beperkte dienstregeling?

Mocht het eerste het geval zijn, dus dat er nog veel buschauffeurs thuis zitten, wordt er een beroep op hen gedaan om te helpen daar waar nodig? Bijvoorbeeld in de logistiek voor het opzetten van al die extra IC-bedden en zo?

Er zijn natuurlijk al veel maatschappelijke initiatieven, maar ik vroeg mij af of er vanuit de vervoersbedrijven ook actief hieraan wordt gedacht en gecoördineerd. Ik begreep dat bijvoorbeeld vliegtuigcabinepersoneel al wel wordt ingezet in de zorg namelijk. Aangezien het OV als vitaal beroep wordt gezien, kunnen de meesten nog wel aanspraak maken op kinderopvang, wat ik ervan heb begrepen. Het beroep van buschauffeur leent zich tenslotte vrees ik wat minder goed voor thuiswerken.

SP

De vraag moet zijn: Moet de Provincie het Openbaar Vervoer overeind houden? Het antwoord is: Jazeker, wij zijn bij wet verplicht goed en voldoende Openbaar Vervoer te regelen. Helpen bij de cashflow is volgens de SP niet de juiste weg. Keolis en Busitalia zijn buitenlandse ondernemingen met aandeelhouders die rendement willen zien. Wij moeten ons niet laten chanteren door deze beide ondernemingen met het dreigement dat ze op omvallen staan. Daar geldt in stoppen is water naar de zee dragen en daar worden onze inwoners niet mee geholpen, de aandeelhouders wel. Busitalia heeft alle flex-medewerkers er al uitgewerkt. Dat moeten we niet faciliteren want als alles voorbij is moeten ze meteen weer kunnen draaien om ervoor te zorgen dat het niet nog erger wordt. We hebben geen inzicht in de boeken en weten dus helemaal niets. Het zijn ongewone zorgelijke omstandigheden en dat vergt ook andere maatregelen.

Regiotaxi. Kunnen terecht bij de Rijksoverheid. Daarna de gemeenten en pas daarna is de Provincie aan zet.

VVD

De VVD realiseert zich dat het OV en de regiotaxi door de Corona-crisis in moeilijke omstandigheden verkeren. Daarom heeft de VVD grote waardering voor alle inspanningen die worden ondernomen om maatwerk te leveren en, zoveel als mogelijk is, in de continuïteit van de dienstverlening te voorzien. Tegelijkertijd vraagt de huidige unieke situatie om nadere bijzondere maatregelen, die in alle redelijkheid en in het juiste perspectief, afgewogen moeten worden. Dat betekent voor de VVD, dat wij ons kunnen vinden in de beheersmaatregelen, zoals verwoord in de Statenbrief, om de financiële continuïteit van de vervoerders voorlopig te kunnen borgen.

Aanvullend hebben wij nog de volgende twee vragen:

- Kan GS ons informeren over de actuele status van de regievoering van de provincie richting de gemeentes om te zorgen dat de regiotaxi's kunnen blijven rijden?
- Welke aanvullende (fysieke) maatregelen kunnen in de bussen en regiotaxi's genomen worden om de kans op besmetting van chauffeurs en reizigers te minimaliseren?

PvdD

1. Vervoersbedrijven van de regiotaxi 'proberen' reizigers 'zoveel mogelijk' individueel te vervoeren. Lukt dit altijd? Zo nee, waarom niet? En zo nee, welke maatregelen treft GS (al dan niet met gemeenten) om dit wel te kunnen garanderen?
2. Hoe is de positie van chauffeurs in het OV? Zijn er al mensen ontslagen sinds de uitbraak? Zal GS indien nodig als voorwaarde aan financiële steun verbinden dat mensen niet op straat worden gezet, ook met het oog op de reeds bestaande steunmaatregelen van het Rijk?
3. Verwacht GS dat de coronacrisis (nu al) negatieve effecten heeft of zal hebben op het realiseren van de duurzaamheidsambitie voor het OV (bijv. elektrische bussen)?
4. Is er contact met andere provincies over de steunmaatregelen die zij treffen ten aanzien van het OV en wat leren GS hiervan?
5. Wanneer verwacht GS inzicht in de omvang van compenserende maatregelen van het Rijk voor het OV?
6. Waar en voor hoeveel maanden voorziet GS dekking voor de gewijzigde bevoorschotting binnen de begroting 2020 (ten koste van wat?)?
7. Indien vervoersbedrijven, bijvoorbeeld wegens de duur van de coronacrisis, hun voorschotten niet terug kunnen betalen, waar voorziet GS dan dekking?
8. Wat is het (geschatte) financiële risico voor onze provincie bij het aanhouden van de huidige crisis gedurende nog 3, 6 of zelfs 12 maanden?
9. Hoeveel opbrengstverlies (in euro) verwacht U-OV onder de huidige omstandigheden per maand gedurende 3, 6 of zelfs 12 maanden?

SGP

Wij steunen de in de brief geschetste lijn. Goed om landelijke afspraken en het verdere verloop van deze crisis af te wachten alvorens definitieve beslissingen te nemen, maar er wel voor te zorgen dat het OV waar nodig kan blijven doorlopen. Wij wachten verdere informatie af, ook wat betreft de reacties van gemeenten waar het gaat om de regiotaxi.

Wij hebben de volgende vragen:

Hoe borgen we dat de OV-bedrijven niet dubbel worden tegemoetgekomen in de schade die ze oplopen?

Wat gaan we doen als de 80% bevoorschotting op is en de reizigersaantallen blijven tegenvallen?

Welke scenario's hebt u hiervoor uitgewerkt?

GroenLinks

GroenLinks steunt de in de brief geschetste lijn. Het is belangrijk voor nu om ervoor te zorgen dat er een cashflow is zodat de beschikbaarheid van het openbaar vervoer is gegarandeerd. Naderhand kunnen we dan beslissen in hoeverre de vervoerders financieel moeten worden geholpen.

Achter veel vragen kan GroenLinks zich scharen, dus deze gaan we niet herhalen.

Wel hebben wij één aspect nog niet in de eerder gestelde vragen gezien:

Er worden verschillende percentages genoemd als verantwoording voor bepaalde maatregelen. Bijvoorbeeld dat het reizigersaantal nog maar 15% is en dat de huidige dienstregeling 60% is. Ook wordt genoemd dat een mogelijke verdere verlaging naar 35% aan de orde is. Een percentage wat nog altijd hoger is dan wat bijv. de NS heeft in de huidige dienstregeling. Bij deze percentages wordt echter geen rekening gehouden met bezettingsgraad: hoe vol is een bus? En dit is juist belangrijk bij de strijd tegen Corona.

Concrete vraag aan GS is dus of bij een eventuele verdere afschaling wel wordt onderzocht of dit kan door de flink verlaagde capaciteit van een bus. Bovenstaande percentages zijn immers gemiddelden en pieken waardoor een bus te vol kan komen moeten worden voorkomen.

Geëdeputeerde Schaddelee spreekt in de eerste plaats de hoop uit dat iedereen gezond en fit is. Er zijn veel mensen ziek of leiden verliezen. Ook in de provinciale organisatie zijn mensen die dit in hun persoonlijke kring meemaken. Veel mensen hebben het moeilijk/leven in angst. Spreker acht het van belang oog te houden voor dat persoonlijk aspect en naar elkaar om te blijven zien.

Hij bedankt de Staten voor de vragen en eveneens voor de veelvuldig uitgesproken steun. GS en PS hebben elkaar nu bestuurlijk heel hard nodig om er waar mogelijk voor te zorgen dat de goede dingen worden gedaan. In de huidige situatie is niet altijd bekend wat het goede is; GS en PS zullen dat met elkaar moeten ontdekken.

In deze sessie gaat het met name over het OV en de regiotaxi. De van zes fracties ontvangen vragen heeft hij in drie blokken ingedeeld t.w. personeel, beschermingsmaatregelen, steunmaatregelen voor vervoerders.

Personeel

Uit gesprekken met een aantal chauffeurs heeft spreker het beeld gekregen dat reizigers zich in het algemeen goed aan de regels houden. Het sociale aspect in de zin van het ontmoeten van reizigers is een belangrijk onderdeel van het werk van de chauffeurs; nu de reizigers via de achterdeur moeten instappen, wordt de sfeer in de bus door hen wel anders ervaren dan normaal.

In de provincie Utrecht zitten niet veel chauffeurs thuis omdat er geen werk is. Op dit moment wordt ongeveer 65% van de dienstregeling gereden. Daarvoor zijn ongeveer 70% van de chauffeursuren nodig. Dat komt omdat de alternatieve dienstregeling, die nu wordt gereden, wat minder strak in elkaar zit dan de reguliere dienstregeling. Daarnaast is de aanwezige flexibele personeelsschil van ongeveer 10-15% niet ingezet. Daarbij komt dat het ziekteverzuim in het OV behoorlijk hoger ligt dan normaal. Dat is in de eerste plaats het gevolg van het feit dat in het OV relatief wat meer oudere mensen werken.; in de tweede plaats wordt in het OV extra strikt gelet op de regel dat iemand met ziekteverschijnselen thuis moet blijven.

Bekend is dat het personeelsoverschot in het OV voor de crisis niet groot was en er sprake was van een tekort aan chauffeurs. De vervoerders houden mensen zoveel mogelijk in dienst, omdat iedereen weer volop nodig zal zijn als de Corona-crisis voorbij is en de quarantainemaatregelen worden opgeheven.

Zoals het er nu uitziet kan de huidige dienstregeling worden gereden tot eind april. Mocht het ziekteverzuim verder toenemen of aanvullende Rijksmaatregelen uitblijven dan is er een nooddienstregeling achter de hand voor 35% van de huidige dienstregeling.

Spreker heeft gisteren een videoboodschap opgenomen om de mensen werkzaam in het OV een hart onder de riem te steken omdat zij hun werk op dit moment onder lastige- en stressvolle omstandigheden moeten doen. Er wordt een fantastische prestatie geleverd door de manier waarop flexibel wordt omgegaan met de omstandigheden. Spreker acht het van belang dat zij worden gesteund

Beschermingsmaatregelen

Op dit moment wordt alles gedaan dat nodig is. De chauffeurs zijn afgeschermd; het direct contact in de bus is beperkt; reizigers stappen achterin in de bus; er wordt opgeroepen om afstand te houden; er wordt extra schoongemaakt. De materiaalinzet is dusdanig dat het echt mogelijk is om 1,5 meter afstand te kunnen houden. Ter illustratie wijst spreker in deze op het feit dat uit contact met het ziekenhuis bleek dat het aantal reizigers dit soms niet mogelijk maakte op grond waarvan tram 22

sinds vorige week weer is ingezet. Aan reizigers wordt gevraagd alleen van het OV-gebruik te maken als dit noodzakelijk is.

De drukte in de bus wordt nauwlettend in de gaten gehouden. In zijn gesprek met chauffeurs vernam spreker dat aan de centrale wordt gemeld als er tien mensen in de bus zitten. Op dat moment wordt indien noodzakelijk direct geschakeld door bv. een extra rit in te zetten.

Ook in de regiotaxi gelden strenge maatregelen. Er worden alleen nog maar individuele ritten gereden waarvoor zoveel mogelijk busjes worden ingezet. Mensen die verkouden zijn of andere symptomen hebben worden geweigerd. Ook daar geldt de oproep om slechts gebruik te maken van de regiotaxi als dit echt noodzakelijk is.

Steunmaatregelen voor vervoerders

Spreker is van mening dat de SP wel erg grootse woorden in de mond neemt; hij deelt deze niet. Hij acht de huidige situatie niet het moment om dergelijke discussies te voeren. De verantwoordelijkheid van de provincie is alles in het werk te stellen om haar wettelijke taak uit te voeren t.w. het continueren van de publieke dienstverlening voor reizigers.

Al het mogelijke wordt gedaan om de vervoerders te steunen. De provincie wil acute liquiditeitsproblemen bij de vervoerders voorkomen. Er vindt bevoorschotting plaats op het normale niveau, maar er zijn eveneens strikte voorwaarden geschept om indien noodzakelijk voorschotten van het eind van het jaar naar voren te halen. De voorwaarden luiden:

1. de boeken gaan open. De provincie moet inzage krijgen in het op te lossen liquiditeitsprobleem;
2. inzicht in alle andere steunmaatregelen die een vervoerder krijgt.
3. inzage in de manier waarop het moederbedrijf bijspringt en hoe daar de cashflow naartoe is.

Overigens blijft de provincie binnen de door de Staten goedgekeurde Begroting 2020. De vervoerders beraden zich op dit moment over wat nodig is. Zodra hij meer weet, zal hij de Staten daarover informeren.

Niemand weet hoe deze crisis precies gaat verlopen. Daarom wordt het niet verstandig geacht om te ver op zaken vooruit te lopen. De provincie is nauw aangesloten op het landelijk overleg tussen Rijk, IPO, VNG, DOVA (decentrale OV-autoriteiten) en OV NL (alle OV-bedrijven in Nederland). Het Rijk heeft toegezegd eind april duidelijkheid te geven over steunmaatregelen voor het OV. Voorts vindt frequent overleg plaats tussen de provincies die met dezelfde vervoerders (Qbuzz en Syntus) rijden. Met betrekking tot de zorg dat vervoerders mogelijk dubbel geld ontvangen merkt spreker op dat de provincie de vinger goed aan de pols houdt met de bovengenoemde voorwaarden dat inzicht moet worden verstrekt in alle andere steunmaatregelen die een vervoerder krijgt.

De provincie bereidt zich voor op de situatie dat de crisis een half jaar of wellicht nog langer duurt. Zij is in deze echter wel afhankelijk van waar het Rijk mee gaat komen aan maatregelen. Wel kan worden vastgesteld dat alles dat nu gebeurt pijn gaat doen, ook op de lange termijn. GS zetten alles op alles om de dienstverlening op peil te houden. Het is echter op dit moment al moeilijk om een week vooruit te kijken.

Over de uitlevering van de elektrische bussen is de provincie nauw in gesprek met de leveranciers. De verwachting is wel dat mogelijk sprake zal zijn van enkele maanden vertraging. Voor wat betreft de lange termijn houdt de provincie zoveel mogelijk vast aan haar ambities op dat punt.

Spreker kan zich voorstellen dat ook op het gebied van allerlei andere mobiliteitsonderwerpen vragen leven. In de zomer 2020 is bv. de ombouw van de regionale tramlijn naar IJsselstein-Nieuwegein gepland. Daarop zitten ook wat verschuivingen en risico's, waarover hij de Staten binnen twee weken nader hoopt te kunnen informeren. Er komt een kwartaalrapportage en er worden allerlei scenario's uitgewerkt.

De voorzitter geeft de commissie in tweede termijn het woord.

Het verheugt mevrouw d'Hondt dat er voldoende chauffeurs aan het werk zijn om de dienstregeling draaiende te houden.

Het is de PvdA bekend dat door vervoerders veel wordt gewerkt met deeltijd-/0-urencontracten. Geïnformeerd wordt of het feit dat afscheid is genomen van de flexibele schil betekent dat die mensen nu thuis zitten zonder inkomsten.

De heer De Jager memoreert de vraag van de VVD inzake de afstemming met de gemeenten ten aanzien van de regiotaxi. Uit de Statenbrief heeft de VVD begrepen dat de provincie zich in deze een regierol aanmeet en van plan is om met gemeenten tot nadere afspraken te komen. Geïnformeerd wordt naar de stand van zaken.

Mevrouw Poppe merkt op dat sprake is van een ongewone tijd die in de visie van de SP om ongewone maatregelen vraagt. De SP heeft duidelijke aanwijzingen dat Busitalia, waar U-OV onder valt, heel veel flexwerkers en mensen met een 0-urencontract eruit heeft gegooid. Die mensen zijn straks weer hard nodig en moeten dan eerst weer aan boord worden gehaald. Een en ander leidt tot nog meer economische schade. De SP is er alles aan gelegen om die mensen aan boord te houden.

De heer Strandstra deelt mede dat de PvdD zich aansluit bij de vragen en opmerkingen over ontslagen flex-medewerkers.

De PvdD kan zich vinden in de drie voorwaarden voor bevoorschotting. Voorgesteld wordt daaraan een vierde voorwaarde toe te voegen t.w. geen uitkering van dividend aan aandeelhouders totdat de bevoorschotting is terugbetaald.

De heer Donker memoreert de vraag van de SGP hoe nu verder als de Corona-crisis aanhoudt. De vraag is of het College een scenario heeft klaarliggen om het OV overeind te houden.

Het verheugt de heer Oude Wesselink dat direct aan de centrale een melding wordt gedaan als een bus te vol dreigt te raken; dat is nuttig voor het bepalen van de dienstregeling als die nog verder wordt afgeschaald.

In de beantwoording wordt aangegeven dat de huidige situatie niet het goede moment wordt geacht om een discussie te voeren over nationalisering. Geïnformeerd wordt of de bereidheid aanwezig is die discussie wel te voeren als de crisis voorbij is.

De heer Van Déun geeft aan dat geen eerste termijn is ingediend omdat de PVV zich kan vinden in de voorliggende maatregelen. De afstemming tussen de provincies verheugt de PVV. De PVV sluit zich aan bij de vragen over de flexibele schil. In aanvulling daarop merkt spreker op dat op dit moment in de flexibele schil veel 65-plussers zijn ingehuurd via uitzendbureaus. Geïnformeerd wordt in hoeverre de uitzendbureaus onder de landelijke steunmaatregelen vallen en of de provincie Utrecht daarin ook nog wat kan betekenen.

Er zal sprake worden van een 1,5 meter maatschappij. Dat betekent straks ook in de bus 1,5 meter afstand. Geïnformeerd wordt naar de fysieke maatregelen om die 1,5 meter afstand te waarborgen.

De heer Berlijn informeert of wordt nagedacht over de criteria die aan de drie voorwaarden voor bevoorschotting worden verbonden.

In aansluiting op de vraag van de SGP informeert FvD of er een plan B is voor als het OV echt dreigt om te vallen.

Mevrouw Hoek spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop de provincie een en ander, verwoord in de Statenbrief, heeft opgepakt.

50PLUS vraagt aandacht voor de Buurtbussen waar vrijwilligers op zitten. Geïnformeerd wordt welke maatregelen worden getroffen om die ritten te waarborgen als vrijwilligers uitvallen.

50PLUS sluit zich aan bij de vraag van de VVD over de regiotaxi. De vraag is of de provincie bijspringt als het de gemeente niet lukt de regiotaxi rijdende te houden.

Tot slot pleit 50PLUS er in algemene zin voor om alle stukken, die nu via verschillende mails worden ontvangen, conform de normale werkwijze als bijlage bij het desbetreffende onderwerp op de agenda te voegen.

Mevrouw Veen deelt mede dat D66 zich kan vinden in de maatregelen in de Statenbrief. Geïnformeerd wordt hoe het met de informatievoorziening richting de reizigers staat. Het valt D66 op dat hierover niets in de Statenbrief staat. D66 acht van belang om reizigers goed op de hoogte te houden van de maatregelen en welke gevolgen dit voor hen heeft. D66 sluit zich aan bij de vraag van de VVD over de regiotaxi.

De heer Wijntjes deelt mede dat het CDA zich kan vinden in de voorliggende maatregelen op grond waarvan geen eerste termijn is ingediend.

Het CDA gaat ervanuit dat de provincie strikt volgens het contract handelt als het om de OV-vervoerders gaat. De vraag is waar precies het risico als gevolg van deze crisis ligt. Dit risico is vermoedelijk niet in de contracten verwerkt, zodat hierover moeten worden gesproken.

Het CDA verwacht dat externe expertise zal moeten worden ingehuurd om bij een aanvraag voor bevoorschotting te onderzoeken of vervoersbedrijven zich aan de drie door de provincie gestelde voorwaarden hebben gehouden.

Met betrekking tot de verantwoordelijkheid van het Rijk in deze wordt geïnformeerd of al duidelijk is welke kant dat op gaat.

Het CDA vindt bevoorschotting een goed idee. De aanvang van de nieuwe concessieperiode is echter in zicht. Aan het einde van een concessieperiode zijn de risico's groter dan aan het begin, omdat eventuele bevoorschotting niet meer kan worden gecompenseerd. De vraag is wat de mogelijkheden in deze zijn.

Het CDA pleit ervoor het risicodragende verschil voor de provincie in beide concessies mee te nemen in het kader van de nieuwe concessie.

Geïnformeerd wordt of in de Kadernota van dit jaar al rekening kan worden gehouden met de eventuele lasten als gevolg deze crisis.

De heer Wolting merkt op dat de ChristenUnie van mening is dat een en ander in zijn totaliteit zeer goed wordt opgepakt.

De ChristenUnie sluit zich aan bij de opmerkingen over de bevoorschotting. Niet alleen de dividenduitkering maar ook de rente, aflossingen en andere geldstromen richting het buitenland moeten worden beken.

De ChristenUnie wacht met belangstelling af of hetgeen de vervoersbedrijven nodig hebben inderdaad binnen de Begroting 2020 zal blijven.

De ChristenUnie kan zich voorstellen dat eveneens als randvoorwaarde wordt gesteld dat de vervoerders ernaar streven quitte te draaien in de geheel concessieperiode zo mo gelijk met terugwerkende kracht.

Het verheugt de ChristenUnie dat sprake is van een gecoördineerde samenwerking met andere provincies.

Tot slot wenst de ChristenUnie het College succes met de coördinatie van de regiotaxi.

Mevrouw Demir merkt op dat veel relevante inmiddels zijn gesteld.

In aanvulling op de vraag van het CDA informeert DENK of het verschil in concessieafspraken gevolgen heeft voor de voorwaarden die worden gesteld voor bevoorschotting.

Gedeputeerde Schaddelee herkent en deelt in grote lijnen de zorgen die doorklinken in de vragen en opmerkingen. Spreker heeft zich hierover ook in de afgelopen weken samen met de ambtelijke organisatie gebogen.

Het overgrote deel van de chauffeurs is in dienst van de vervoerders. De flexibele schil valt in twee delen uiteen. De mensen die via uitzendbureaus werkzaam zijn; zij vallen onder het regiem van de

uitzendbureaus en kunnen in dat kader eventueel terugvallen op Rijksmaatregelen. De mensen die op basis van deeltijd-/0-nulcontracten werkzaam zijn bij de vervoerders; zij worden in principe aangehouden. In de eerste plaats vanwege het hoge ziekteverzuim en in de tweede plaats omdat de vervoerders er zich goed van bewust zijn dat zij deze mensen hard nodig hebben als de gewone dienstregeling weer wordt opgepakt. In de beleving van de chauffeurs, die spreker heeft gesproken, zitten er niet veel mensen thuis op de bank omdat er te weinig werk is.

Tot het eind van de concessie doet de provincie de regiotaxi nog namens de gemeenten. Spreker heeft hierover op periodieke basis overleg met de verantwoordelijk wethouders van de gemeenten. Er is voor gekozen het aanbod in de huidige situatie zoveel mogelijk op peil te houden; dat is de basis.

De vraag, of eventuele bevoorschotting door gemeenten mogelijk is, heeft hij eerder uitgezet omdat bekend is dat de financiële situatie van gemeenten niet overal florissant is. Dat vraagt nog om afstemming.

Spreker onderschrijft dat ongewone tijden om ongewone maatregelen vragen. Hij staat open voor een discussie over het systeem. Het lijkt hem echter geen goed idee om die discussie midden in een crisis te voeren. De focus ligt nu op het draaiende houden van het huidige OV-systeem.

Spreker kan zich voorstellen dat de vraag, of geen dividend wordt uitgekeerd totdat de bevoorschotting is terugbetaald, bij de vervoerders wordt neergelegd. Dat is op dit moment niet bekend.

In deze tijd is het enigszins leven bij de dag. Het is moeilijk om vooruit te kijken. Spreker memoreert dat de provincie afhankelijk is van hoe er vanuit het Rijk wordt geacteerd. IPO, VNG, DOVA en OV NL zijn goed met het Rijk in gesprek om te kijken hoe de klus samen kan worden geklaard. Spreker hecht aan die grote gezamenlijkheid met name in deze tijd.

In het kader van het waarborgen van de 1,5 meter afstand vindt tussen vervoerders landelijke afstemming plaats. Het beeld is niet dat dit in Utrecht nu tot grote problemen leidt. Hij memoreert zijn voorbeeld in eerste termijn dat zodra er tien reizigers in de bus zitten dit aan de centrale wordt gemeld en er op dat moment direct wordt bijgeschakeld. Hij heeft gemerkt dat de chauffeurs niet alleen op hun eigen veiligheid letten maar ook op de veiligheid van de reizigers en de reizigers zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid omdat dit veelal mensen zijn die bv. in de zorg werkzaam zijn. Het is wel goed dat hieraan aandacht besteed blijft worden en nogmaals de oproep wordt gedaan dat OV echt alleen is voor mensen die daarvan noodzakelijkerwijs gebruik moeten maken. Er is op dit moment een inzetnorm van een aantal passagiers per type bus bepaald om de 1,5 meter te kunnen handhaven.

Plan B is feitelijk wat er nu gebeurt nl. alles op alles zetten om het OV draaiende te houden. Plan C is dat wordt nagedacht over wanneer het Rijk moet worden ingeschakeld. Het gaat dan echt over de situatie waarbij de provincies niet anders meer kunnen dan het OV uit handen te laten vallen.

De details van de voorwaarden voor bevoorschotting zijn komende week aan de orde. Toegezegd is dat de Staten hierover indien nodig nader zullen worden geïnformeerd. Het is nu voor een deel de uitvoering die met elkaar ter hand moet worden genomen.

De provincie kan het OV niet laten omvallen vanwege de wettelijke plicht. Daarbij komt dat eenieder zich ervan doordrongen is dat het OV heel hard nodig is juist voor de groepen die daarvan nu afhankelijk zijn zoals mensen werkzaam in de zorg/zelf voor een hulpvraag weg moeten.

De Buurtbussen rijden al enkele weken niet meer. Hij heeft de Staten daarover eerder geïnformeerd. Dit had met name te maken met het feit dat de chauffeurs die daarop zitten tot de risicogroep behoren. Het is een groep die eigenlijk aan het begin van deze crisis heeft geconcludeerd dat zij zich nu beter niet kunnen blootstellen aan reizigers e.d. Gelukkig ontstaan in de maatschappij allerlei initiatieven, zoals #nietalleen, waarbij mensen elkaar zoveel mogelijk proberen te helpen.

De gemeenten hebben overigens budget voor de regiotaxi's. Hij verwacht ter zake derhalve geen problemen.

Onderschreven wordt dat informatie aan de reizigers een belangrijk punt is. Geprobeerd wordt dat op allerlei manieren te doen o.a. via de ge-eigende kanalen zoals 9292. Van belang is dat dit een punt van aandacht blijft. Alle hensen wordt aan dek gezet om stappen te zetten om het OV draaiende te

houden. Hij merkt dat in dit kader wel snel intern en richting de chauffeurs wordt geschakeld. Van belang is dat de reiziger in deze niet wordt vergeten. Hij kan zich voorstellen dat dit binnenkort eveneens nogmaals wordt benadrukt richting de verantwoordelijk wethouders voor OV. In de contracten met de vervoerders is een clause opgenomen in geval van bijzondere omstandigheden. Met een pandemie van deze omvang is van tevoren echter geen rekening gehouden. Er wordt derhalve naar redelijkheid en billijkheid geacteerd. In deze worden met name de landelijke onderhandelingen tussen het Rijk en IPO, VNG, DOVA en OV NL met belangstelling afgewacht.

De provincie beschikt in principe over voldoende expertise op het gebied van de contracten en het toetsen van een bevoorschottingsaanvraag aan eerdergenoemde voorwaarden. Waar nodig bv. op het gebied van contractrecht wordt extern juridisch advies ingewonnen.

De concessie loopt nog tot 2023. Dat biedt derhalve nog enige ruimte. Nu is de focus met name gericht op het draaiende houden van de vervoerders. Op welke wijze de eventuele bevoorschotting wordt teruggehaald of het ritme weer wordt aangepast wordt op dit moment nog uitgewerkt. Het is wel goed om de dingen die nu worden geleerd o.a. over het risicodragende verschil in de beide concessies mee te nemen in de evaluatie en in aanloop naar de op te stellen randvoorwaarden voor de nieuwe concessie.

Spreker adviseert de vraag over de Kadernota in de commissie BEM te stellen. Er is een interne Taskforce onder leiding van gedeputeerde Strijk.

Met betrekking tot de oproep, om ervoor te zorgen dat de vervoerders hoe dan ook quitte kunnen draaien desnoods met terugwerkende kracht, merkt spreker op dit geen goed idee te vinden. Dat loopt te ver vooruit op de toekomst. Het is niet bekend hoelang deze situatie nog zal voortduren en wat de financiële impact is. Bekend is dat een van de twee vervoerders het voor de crisis al moeilijk had. Hij stelt voor te wachten tot deze crisis voorbij is en daarna de provinciale verantwoordelijkheid op een goede manier in te vullen.

De voorwaarden in beide concessies zijn identiek.

De voorzitter merkt in antwoord op de desbetreffende opmerking van 50PLUS op dat alle stukken conform afspraak in het Stateninformatiesysteem staan.

Mevrouw d'Hondt vestigt de aandacht op de pilot gratis OV voor ouderen. Geïnformeerd wordt naar de status.

Het verheugt de heer De Jager dat in de afstemming met gemeenten het in de lucht houden van de regiotaxi de basis is. Dat er sprake is van structureel overleg is bekend. Spreker mist in de beantwoording wat nu precies de status is van het huidig overleg om de financiële continuïteit van de regiotaxi te borgen. Hij begrijpt dat daaraan wordt gewerkt. Hij verzoekt de Staten op de hoogte te houden van de levensvatbaarheid van de regiotaxi.

Mevrouw Poppe heeft de indruk dat gedeputeerde Schaddelee de bijdrage van de SP niet goed heeft begrepen. De SP begrijpt uiteraard dat niet alles acuut kan worden omgegooid. Het heeft in de visie van de SP echter geen zin om vast te houden aan een systeem dat straks wellicht niet blijkt te werken. Als dan niet is nagedacht over iets anders dan gaat het de verkeerde kant op. Daarover heeft de SP van tevoren nagedacht hetgeen in de openbaarheid is gebracht. De SP is het eens met de stelling dat de provincie niet zonder OV kan.

De heer Strandstra pleit ervoor de systeemdialoog na de crisis te voeren en zich als provincie goed te laten informeren over hoe het OV-systeem stressbestendiger kan worden ingericht.

Het kan niet zo zijn dat de provincie de vervoersbedrijven nu met belasting overeind houdt, terwijl aan de andere kant mogelijk dividend gaat worden uitgekeerd. Dat is niet uit te leggen. Op grond hiervan pleit de PvdD ervoor dit toch als harde voorwaarde op te nemen.

De heer Donker merkt op dat de SGP zich aansluit bij de opmerking van de PvdD over het uitkeren van dividend.

Regeren is vooruitzien. Een bestuurder moet regeren op grond waarvan de SGP erop aandringt dat het College met scenario's komt waarmee de provincie de komende tijd te maken kan krijgen.

De heer Oude Wesselink deelt mede dat GroenLinks zich aansluit bij de opmerkingen van de PvdD.

De PVV, FvD en DENK geven aan geen aanvullende vragen te hebben.

Mevrouw Hoek merkt op dat 50PLUS zich zorgen maakt over het antwoord dat de Buurtbussen op dit moment niet rijden. Er is ook nog verschil in Buurtbussen. De een rijdt op afroep en bv. de bus van Vreeland (lijn 525), feitelijk geregistreerd als lijnbus, rijdt met een mix van mensen in vaste dienst en vrijwilligers. Het is spreekster niet bekend of deze lijn op dit moment al dan niet rijdt. Als dat niet het geval is, pleit 50PLUS ervoor die lijn wel in te zetten omdat het in dat gebied echt het enige OV-middel is. Als dit niet lukt, pleit zij ervoor dit te publiceren in de Vreelandbode. Tot nu toe is hierover geen informatie verstrekt.

Met het oog op de toekomst met een mogelijke 1,5 meter samenleving en een langzame opheffing van de intelligente lock down roept mevrouw Veen het College nadrukkelijk op om te borgen dat er voldoende aandacht is voor communicatie richting de reizigers.

De heer Wijntjes stelt voor als doel te formuleren dat de provincie het OV na de crisis op hetzelfde niveau terug wil hebben als voor de crisis. Het OV is, in ieder geval in de Utrechtse regio, enorm goed. Dat moet vooral als doel nagestreefd blijven worden.

De heer Wolting geeft aan dat zijn vraag verkeerd is begrepen. Het gaat de ChristenUnie erom dat, als extra geld moet worden gestort in het kader van deze crisis, ervoor gewaakt moet worden dat er sprake is van winstopslag.

Gedeputeerde Schaddelee zet uiteen dat de pilot gratis OV voor ouderen de aandacht van de provincie houdt. Hij zegt toe de Staten over de status te zullen informeren zodra enigszins uit deze crisis is gekomen. De PvdA heeft hierover eveneens een aantal schriftelijke vragen gesteld. Spreker zegt toe deze op een later moment schriftelijk te zullen beantwoorden.

Er wordt nu een ronde gemaakt langs gemeenten. Informeel zijn al enkele positieve signalen opgevangen over de aanpak van de provincie; die lijkt door gemeenten wel gedragen te worden. Hij zegt een zo spoedig mogelijk schriftelijke terugkoppeling over het overleg over de regiotaxi toe. Spreker vraagt zich af of de discussie over de dividenduitkering niet te theoretisch is omdat de provincie nu al in de steunmaatregelen eisen stelt dat het geld binnen de concessie blijft. Dat maakt het feitelijk al ingewikkeld om geld uit die concessie weg te laten lekken naar het moederbedrijf en het vervolgens via het moederbedrijf uit te keren aan aandeelhouders. Het lijkt hem derhalve bijna uitgesloten. Inhoudelijk is hij het eens met de PvdD. Het lijkt hem in een tijd van crisis een slecht signaal om dividend uit te keren. Busitalia is echter een internationaal concern dat in circa twintig landen werkt, waarvan Nederland er een is en in Nederland is Utrecht een van de provincies waarvoor Busitalia werkt. In die zin kan de provincie Busitalia naar verwachting niet weerhouden om dividend uit te keren. Spreker denkt echter wel dat de provincie door middel van het stellen van de drie voorwaarden alles heeft gedaan om dit het bedrijf zo moeilijk mogelijk te maken.

Spreker onderschrijft dat regeren vooruitzien is. De informatie buitelt nu echter heel snel over elkaar heen. Iedere week wijzigt de informatie, ook vanuit het Rijk. Zolang het Rijk geen duidelijkheid heeft gegeven over de wijze waarop met het OV zal worden omgegaan, lijkt het spreker niet zinvol om grootse scenario's uit te werken. Hij zegt toe hierop bij de Staten terug te komen zodra meer duidelijkheid van het Rijk is verkregen.

De Buurtbus en flexibel vervoer zijn twee verschillende dingen. De Buurtbus rijdt niet, maar het flexibel vervoer (oproepbus) en de regiotaxi rijden wel.

Uit de voorwaarden met betrekking tot het verkrijgen van bevoorschotting blijkt duidelijk dat de provincie er niet op uit is om de vervoerders een bovenmatig voordeel te laten behalen van deze situatie. Hij acht dat ook geen reëel risico. De provincie focust met haar steunmaatregelen echt op het in de lucht houden van het vervoer in de provincie Utrecht en de concessies die de provincie in Utrecht te draaien heeft.

Communicatie, ook aan de reizigers, blijft een aandachtspunt.

Zoals eerder gezegd is spreker bereid een systeemdiscussie te voeren maar niet op het moment van een crisis.

3. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de bijeenkomst onder dankzegging voor ieders bijdrage.